

ע"פ 2667/14 - פלוני נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים
ע"פ 2667/14

לפני: כבוד השופט ח' מלצר
כבוד השופט י' עמית
כבוד השופט צ' זילברטל

המערער: פלוני

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי חיפה
בת"פ 49848-07-13 שניתן ביום 11.03.2014 על ידי
כבוד השופט י' ליפשיץ

תאריך הישיבה: כ"ד בחשון התשע"ה (17.11.2014)

בשם המערער: עו"ד יונס אחמד חמזה
בשם המשיבה: עו"ד קרן רוט
בשם שרות המבחן למבוגרים: גברת ברכה וייס

פסק-דין

השופט י' עמית:

1. המערער, יליד 1982, הורשע על פי הודאתו בכתב אישום מתוקן שעניינו אלימות במשפחה. על פי כתב האישום, סמוך לאחר נישואיו בשנת 2010, החל המערער נוהג באלימות כלפי אשתו-המתלוננת, ומכה אותה באופן תכוף כעניין שבשגרה, וכן נהג המערער להשליך חפצים בבית ולגרום נזק לרכוש.

לצד אלימות מתמשכת זו, מתאר כתב האישום חמישה אירועים נפרדים כמפורט להלן:

א. במהלך חודש אוגוסט 2010, המערער דחף את המתלוננת כשהיתה בחודש השלישי להריונה. המתלוננת החליקה ונפלה ולאחר שניסתה להדוף את המערער ברגלה המערער בעט בה בגבה.

עמוד 1

ב. ביום 8.12.2012 ביקשה המתלוננת מהמערער לקחת את ילדתם הקטנה לטיפול רפואי. המערער סרב והחל ויכוח ביניהם במהלכו איים המערער על המתלוננת כי יהרוס את פניה, התקרב אליה והחל להכותה. המערער הפיל את המתלוננת על המיטה, משך אותה ברגליה על הרצפה, והיכה אותה באגרופים בפניה עד כדי שהמתלוננת איבדה את הכרתה ונגרם לה שבר בארובת העין השמאלית.

ג. בתאריך כלשהו בחודש יולי 2013, בעת שהמתלוננת היתה בחודש השישי להריונה, ובעת ששכבה על מזרון בבית, החל המערער להכותה בגופה ובפניה ובמהלך האירוע שבר חלק משן קדמית בפיה.

ד. ביום 10.7.2013, החל המערער להשליך חפצים בבית, שבר את חלון הזכוכית של דלת הארון והשליך על המתלוננת עצמים שאחד מהם פגע ברגלה וגרם לה חבלה. בהמשך, אחז בפניה, ולאחר שאיימה כי תזעיק משטרה פנה לחדר השינה ושבר את המיטה הזוגית.

ה. שבוע לאחר מכן, ביום 17.7.2013, התעורר זעמו של המערער לאחר שהתעורר משינה ודרש מהמתלוננת להכין לו אוכל אך זו התעכבה במילוי דרישתו. המערער השליך בקבוק לעבר המתלוננת, ובעוד היא מנקה את הרצפה משברי הבקבוק השליך בקבוק מלא בכלור על הרצפה והשליך בקבוק נוסף לעברה. לאחר מכן, הרים שידת עץ והשליכה על גבה של המתלוננת תוך שהוא גורם לה חבלה באזור הגב. המתלוננת ניסתה להזעיק את המשטרה, אך המערער איים כי ירצח אותה ואת כל משפחתה כאשר ישתחרר מבית הסוהר, ובפחדה ממנו, ניתקה המתלוננת את השיחה.

2. בגין כל אלה הורשע המערער בעבירות הבאות: אימים (שני אירועים) - עבירה לפי סעיף 192 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); חבלה חמורה (שני אירועים) - עבירה לפי סעיף 333 + 335 (א) לחוק; תקיפה הגורמת חבלה של ממש בנסיבות מחמירות (שני אירועים) - עבירה לפי סעיף 380 + 382 (ג) לחוק; תקיפה סתם בנסיבות מחמירות (ריבוי אירועים) - עבירה לפי סעיף 379 + 382 (ב)(1) לחוק; היזק לרכוש במזיד (שלושה אירועים) - עבירה לפי סעיף 452 לחוק.

3. בית משפט קמא, לאחר ששקל את השיקולים השונים הצריכים לעניין, השית על המערער מאסר בפועל לתקופה של 40 חודשים, מאסר על תנאי לתקופה של 12 חודשים בגין כל עבירת אלימות מסוג פשע ומאסר על תנאי לתקופה של 4 חודשים בגין עבירת אימים ואלימות מסוג עוון - והכל למשך 3 שנים מיום שחרורו.

4. על כך נסב הערעור שבפנינו, בו הלן המערער על גזר הדין. הערעור התמקד בשתי נקודות עיקריות והן: מצבו הנפשי של המערער והעובדה כי המתלוננת ביקשה בבית המשפט לשקם את התא המשפחתי כך שהמערער יחזור אליה ולילדיהם המשותפים. עוד הצביע המערער על עברו הנקי, וטען כי היה על בית המשפט ליתן משקל רב יותר לאפיק השיקומי.

דין הערעור להידחות.

5. המתלוננת נישאה למערער בשנת 2010, ומאז קשים ומרים היו חייה, כמי שהייתה נתונה לאלימות מתמשכת מצדו.

כאמור, המערער הטיל עיקר יהבו על מצבו הנפשי. מהתיעוד הרפואי שהוגש, עולה כי המערער נפגש שלוש פעמים בלבד אצל הפסיכיאטר - שרשם לו תרופה בשם רספרידל - ביום 11.9.2011, ביום 14.7.2012 וביום 8.9.2012. בפגישה השנייה התרשם הפסיכיאטר כי מצבו הנפשי של המערער התדרדר לאחר הפסקת הטיפול התרופתי, ובפגישה השלישית רשם הפסיכיאטר "שיחת הגברת המודעות לתרופות". למעט רישומים אלה, אין רישומים קודמים לגבי המערער לאורך כל חייו, על אף שנטען על ידי אביו של המערער כי הבעיות החלו עוד בגיל ההתבגרות. האב העיד בבית משפט קמא כי כבר בהיותו כבן 17 זהו אצל המערער בעיות התנהגות, אך המתלוננת לא היתה מודעת לבעיות הנפשיות של המערער עובר לנישואיו, ולכך שנטל תרופות עוד טרם הנישואין.

בחוות הדעת הפסיכיאטרית שהוגשה במסגרת הליך המעצר, נקבע כי המערער כשיר לעמוד לדין והיה אחראי למעשיו. מחוות הדעת עולה שהמערער לא סיפר לפסיכיאטרים במרכז לבריאות הנפש "מנשה", שם אושפז להסתכלות, כי היה בעבר בטיפול פסיכיאטרי.

6. ככלל, מצב נפשי עשוי להיות רלבנטי למידת העונש גם אם הנאשם נמצא כשיר לעמוד לדין ואחראי למעשיו בעת ביצוע העבירה, ובלבד שבית המשפט התרשם כי למצב הנפשי היתה השפעה על "יכולתו של הנאשם להבין את אשר הוא עושה, את הפסול שבמעשהו או את משמעות מעשהו [...] יכולתו של הנאשם להימנע מהמעשה או מידת השליטה שלו על מעשהו [...]"] (סעיפים 40ט(6)-(7) לחוק העונשין).

בתסקיר שרות המבחן נכתב כי המערער אישר כי היה אלים כלפי המתלוננת, וציין כי במקרים בהם נהג באלימות היה במצב נפשי מאוזן ומעשיו לא הושפעו מההפרעה הנפשית ממנה סבל. אף המתלוננת לא נחשפה להתנהגות היכולה להעיד על סימפטומים המעידים על כך שהמערער סובל ממחלת נפש, כמו מחשבות שווא או תעתועי חשיבה. מהתסקיר עולה כי המערער השליך על המתלוננת חלק מהאחריות, מאחר שלטענתו לא מילאה אחר חובותיה כלפיו וכלפי ביתם ומשום שעירבה את בני משפחתה במתרחש בביתם. שרות המבחן התרשם כי המערער הוא אדם אימפולסיבי בעל דפוסי התנהגות אלימים, וכי האלימות אינה קשורה לבעיותיו הנפשיות אלא מקורה בצרכי שליטה. שרות המבחן העריך כי נשקפת מהמערער רמת סיכון גבוהה להתנהגות תוקפנית מצדו בעתיד במערכת הזוגית, ולא הובאה כל המלצה טיפולית בעניינו. מהתסקיר העדכני של שרות המבחן אודות שהותו של המערער בכלא, עולה כי המערער אינו מקבל טיפול נפשי כלשהו ואינו נוטל תרופות, ולמרות זאת הוא מתפקד היטב ללא בעיות תפקוד ומשמעת ומשתלב באופן חיובי בכלא וללא קשיים מיוחדים.

מהאמור לעיל עולה כי גם בהנחה שהמערער סובל מבעיה נפשית כזו או אחרת, הרי שלא הוצגה כל ראיה כי קיים קשר בינה לבין העבירות בהן הורשע. למרות זאת היה בית משפט קמא נכון להניח לזכותו של המערער כי קיים קשר מסוים בין מצבו הנפשי לבין האלימות בה נקט כלפי המתלוננת, ונראה כי נתן לכך משקל בגזר דינו.

7. המתלוננת פנתה תחילה לבית הדין השרעי בבקשה להתגרש מהמערער, אך בישיבת הטיעונים לעונש התייצבה לצדו ומסרה כי היא מעוניינת לשוב ולחיות עמו. בין אם מדובר ברצון כן של המתלוננת, בין אם מדובר בתסמונת "האשה המוכה" ובין אם הדבר נובע מלחצים כאלה ואחרים שהופעלו על האשה - הרי שנוכח האלימות המתמשכת כלפיה משך

כל ח"י נישואיה עם המערער, איני רואה לייחס משקל רב לעמדתה הנוכחית. ובכלל, איני יכול שלא לתהות היכן הייתה משפחתו של המערער ומשפחתה של המתלוננת משך שלוש השנים הרעות של נישואי השניים, באשר קשה להלום כי לא היו מודעים למתרחש בין בני הזוג, ואזכיר כי באחד האירועים המערער גרם למתלוננת שבר בארובת העין.

8. בנקודה זו אנו מגיעים לעונש שנגזר על המערער. נקודת המוצא היא, שאין דרכה של ערכאת ערעור להתערב בעונש שהייתה הערכאה הדיונית, למעט במקרים חריגים של חריגה קיצונית מרף הענישה הנוהג בנסיבות דומות, ולא זה המקרה שלפנינו.

המערער נהג כלפי המתלוננת החל מתחילת חייהם המשותפים באופן אלים ומשפיל תוך פגיעה פיזית בה ותוך רמיסת כבודה. על עבירות של אלימות במשפחה נאמר:

"עבירות אלו, מתרחשות על דרך הכלל בבית פנימה, באין רואה ובאין שומע, ומוסתרות היטב מהסביבה. פעמים רבות, שריו התוקף בקונספציה שגויה לפיה אין בכוחו של החוק לפרוץ את מפתן ביתו, בו רשאי הוא, לשיטתו, לנהוג במשפחתו כרצונו, כמו הייתה קניינו. אלמנטים אלו, המשולבים דרך כלל בעבירות האלימות במשפחה, מעצימים את הסכנה הנשקפת מן התוקף" (ע"פ 792/10 מדינת ישראל נ' פלוני (14.2.2011) כפי שצוטט בע"פ 4875/11 מדינת ישראל נ' פלוני (26.11.2012)).

בתי המשפט חזרו והתריעו כי מקומם של גברים הנוהגים באלימות כלפי נשותיהם הוא מאחורי סורג ובריה, וכי יש להחמיר בדין הן בהיבט הגמול כהבעת סלידה ושאת נפש ממעשה העבירה, והן בהיבט ההרתעה (ראו, לדוגמה, ע"פ 2910/09 קאסיה נ' מדינת ישראל (21.11.2011)). נוכח חומרת מעשיו של המערער לאורך מספר שנים, איננו רואים כל הצדקה להתערב בעונש שהושת עליו.

לאור האמור לעיל, אנו דוחים את הערעור.

ניתן היום, ב' בכסלו התשע"ה (24.11.2014).

שופט

שופט

שופט